

БЪЛГАРСКИ ЕНЕРГИЕН И МИНЕН ФОРУМ BULGARIAN ENERGY & MINING FORUM

1000 Sofia, 4, Trapezitsa str., E-mail : office@bulenergo.com, web site: www.bulenergyforum.org

АНАЛИЗ

Защо промените в Закона за енергетиката ще се окажат несправедливи за болшинството българи ?

И защо нито една друга от 8-те страни от Източна Европа, получили обратно суми от Газпром, не приложи нашия подход?

Веднага след обявените намерения на Правителството за връщане на потребителите на суми за потребения от тях природен газ, в резултат на върнатата от Газпром сума от над 190 млн. лева, БЕМФ се обърна към отговорните държавни фактори с обръщение да не се прилага ретроактивен подход.

Изтъкнатите причини бяха сериозни – невъзможност за справедлив за обществото краен резултат, административни трудности и хаос, компликации с НАП, мнението на ЕК, че тази стъпка може да доведе до сериозни проблеми с прилагането на принципите на свободния пазар у нас. Въпреки това, за пореден път бе избран популистки ход, наложен от фактори с повърхностни познания за процесите и без анализи за последствията.

Днес, когато този грешен подход вече е и законодателно регламентиран, БЕМФ дължи на обществото експертно обяснение на последствията от това:

1. Несправедливост по отношение на болшинството потребители

Трябва да обясним това, което управляващите не проумяха – потребителите на природен газ в България сме абсолютно **всички български граждани**, а не само индустриални фирми, топлофикации и техните абонати.

Съществуват 3 реда потребители:

- *първи* ред, обществения доставчик Булгаргаз и Булгартрансгаз;
- *втори* ред, фирмите-клиенти на Булгаргаз и Булгартрансгаз, които купуват газ и произвеждат различни продукти, стоки и услуги с компонента на природен газ в цената им, и
- *трети* ред, потребителите на стоки и услуги, купуващи продукти и стоки от фирмите от втори ред, също се явяват потребители на природен газ.

И именно в това се състои проблема, защото тези крайни потребители е невъзможно да получат полагащата им се част от върнатите средства. Не е възможно и няма да получат тези надвзети суми, защото нормативната база предвижда компенсиране на фирмите **само до втори ред**.

Така например, ще бъдат ощетени и земеделските производители, закупили торове от торовите заводи, които като потребител от втори ред, едва ли ще връщат пари на

клиентите си, които се явяват потребители от трети ред. Същото важи и за цели групи бизнес – ресторанти, хлебопроизводители, колбасарски цехове, оранжерийни производители и други, които ще претендират за получаване на полагащото им се компенсиране, което едва ли ще ги огрее. Със сигурност няма да огрее обикновения български потребител, който няма да получи полагащата му се съставка „природен газ“ в неговите разходи за хляб и хлебни изделия, колбаси, оранжерийни зеленчуци и други.

А по каква система и въобще ще се връщат ли суми за надлежно закупени количества втечен природен газ от транспортни фирми и граждани с разходни документи? Също неясен въпрос.

И в това именно се състои **голямата несправедливост в приетия модел.**

2. Регулаторни и административни проблеми

На КЕВР е наложен форсиран срок от 30 дни да приеме 8 ценови помесечни решения, в нарушение на законово регламентирани процедури за обществени обсъждания, а на Булгаргаз от 20 дни, да преизчисли, подготви и подпише 195 допълнителни споразумения към търговските договори с всичките си абонати, купувачи природен газ пряко от него. Това означава по 95 договора на ден!?

Дали това е постижима цел, времето ще покаже, но тук изниква един още по-сложен нормативен казус – обективното определяне на разходите за балансиране по всичките сделки на газовата борса на 195-те купувачи след 1 януари 2020 година, когато бе стартирала работата си газовата борса ?

Сериозно се съмняваме, че няма както достатъчно информация, така и утвърдена методика за тези преизчисления, а от тяхната обективност зависят конкретните числа в 195-те анекси.

Проблемът допълнително се усложнява и от факта, че една част от газоразпределителните дружества и някои индустриалните потребители са внасяли природен газ от алтернативни на Булгаргаз външни доставчици.

3. Топлофикациите са принудени да нарушават нормативни документи

След договориране на дължимите суми, които топлофикациите трябва да получат от Булгаргаз, процесът на „връщане“ на средствата към потребителите крие куп неизяснени проблеми. По Наредбата за топлоснабдяване такава връщане, което трябва да бъде търговско (по-долу обясняваме защо) трябва да бъде предшествано от включване на фирмите за дялово разпределение и съответно – ретроактивно отчитане на общите топломери (което технически е невъзможно!) и издаване на изравнителни сметки за всеки един абонат. А това означава 8-кратно повторение на този процес за всеки от 8-те месеца за всеки от 20 000-те абоната на Топлофикация-София, например. И ако направим аналог с досегашните постигнати срокове на фирмите за дялово разпределение, които при фактически край на отоплителния сезон през април, изготвят изравнителните сметки през май-юни, можем да заключим, че до есента такива сметки не могат да бъдат изготвени. А защо са необходими изравнителни сметки и търговско приключване – настоящият отоплителен сезон е относително топъл и в резултат на това Топлофикация, по наши оценки, е потребила над 20% по-малко природен газ, но в нашите сметки, които са прогнозни, на база изминалия отоплителен сезон, който беше по-студен, са калкулирани тези по-високи сметки. При хипотезата, че топлофикациите ще получат обратно суми на база актуалното потребление на газ, т.е. по-ниското, възниква сериозния въпрос – ако връщането на суми е на база прогнозното от сезон 2018/2019г., фактически по-високо потребление, потребителите ще се окажат кредитори на топлофикациите, т.е. ще получат по-малки суми от тези които им се полагат от прогнозните им по-високи сметки, което не е в техен интерес.

Така, вероятният отказ на фирмите за дялово разпределение от изготвяне на 8 отделни помесечни изравнителни сметки, ще доведе до несправедливо ощетяване на клиентите на топлофикационните дружества.

4. Възникване на данъчни проблеми

Фирмите потребители на природен газ произвеждащи стоки и услуги, са внасяли и продължават да внасят различни данъци, някои и авансово в НАП, НОИ, НЗОК и в общините, на база икономическите резултати от тяхната дейност, които се определят и от разходите за природен газ. Промяната на тези разходи ще доведе до промени на тези резултати от дейността на търговските дружества, респективно на размера на данъците и основно на ДДС. В редица случаи, тези данъци ще се окажат надвнесени, в други – под ново определените. Не изяснен остава въпросът – ще връщат ли и как НАП, НОИ и други надвнесени данъци, или ще се изискват ли доплащания ?

Кой и кога ще определи тези промени в нормативните документи?

Предупреждавахме няколко пъти за несправедливостта, очакваните проблеми и административния хаос, които се очакват при приложение на подхода ретроактивно връщане на средства в един многосвързан и сложен отрасъл.

Предложихме и други алтернативни практики прилагани в Европа, по метода на прихващане от бъдещи плащания, които са по-справедливи и обществено приемливи, но никой не обърна внимание.

Не ни се мисли какъв хаос ще настане, ако дори само една част от споровете, касаещи регулаторни и други ценови решения в договорите на потребители на газ от втори и трети ред отидат на арбитраж, или във ВАС. А за това достатъчно ще бъде само някои от бизнес-асоциациите на млекопреработватели, хлебопроизводители, месопреработватели, хотелиери, ресторантьори, оранжерийни производители и други да си поискат полагащото им се от върнатите суми...

Но, както най-често се случва у нас, най-вероятно ще се окажем в хипотезата „Пито, платено“

УС на БЕМФ

16.04.2020 г.